

DEN GAMLE KLOKKE

af Christopher Kammergaard

Der stod han så. Døden. Manden med leen. Et ualmindeligt højt skelet, samlet under en sort kutte. Dørklokken summende monotont mens vi så på hinanden.

“Øhm... Beklager,” sagde jeg og rakte armen rundt om dørkarmen og gav kontakten et smølfespark så knappen sprang ud. “Den sætter sig altid fast.”

“Det lyder da lidt træls,” sagde Døden. Kom Døden også fra Vendsyssel? Før jeg kunne spørge, spurgte han, “Må jeg komme indenfor?”

Kunne man godt takke nej til Døden? Tænk hvis det var så nemt. Det kunne være at man skulle overveje at møde flere ustandselige naturfænomener på den måde. Alligevel sagde jeg ja. Man er vel opdraget høflig.

Døden sparkede sine fødder af på dørmåttten inden han trådte over tærsklen og ind i min spisestue. Han havde ikke sko på, bare bare knogler. I spisestuen stod han så og lænede sig op af sin le, som en garvet slotsvagt læner sig op af sit spyd.

“Vil du ikke sidde ned?” spurgte jeg og trak en stol ud, “Jeg har selv stået op og arbejdet i otteogfyrre år, og jeg kan love dig for at ryggen ikke har godt af det.”

“Jo tak,” sagde Døden og hang sin le op på knagerækken. “De gamle knogler er ikke hvad de har været.”

“Hah! Humor har han også,” sagde jeg kækt.

“Humor har *de* også,” rettede Døden blidt.

“For noget?”

“Humor har *de* også. Ikke *han*,” forklarede Døden tålmodigt.

“Nå, min fejl. Humor har *de* også. Har det noget at gøre med knoglerne...?”

“De ligner alle sammen hinanden, ja.” Døden så ud af vinduet på det faldende løv. Et øjeblik senere så han tilbage på mig og tilføjede, “og Døden diskriminerer ikke.”

Jeg gik ud i køkkenet hvor kaffemaskinen stod og dampede. “Kunne *de* tænke *dem* en kop kaffe?” kaldte jeg ud til spisestuen.

Jeg hørte tænder klapre inde fra spisestuen. Det gjaldt nok for et grin hos et skelet. “Nu har vi godt nok ikke gået i folkeskole sammen,” kaldte Døden tilbage, “men jeg synes alligevel at vi er ved at være tætte nok til at være dus.”

“Nå, ja det kan der nok være noget om!” svarede jeg. “Kunne Døden tænke sig en kop kaffe?”

“Ja tak!”

Jeg tog kaffen fra og begyndte at hælde i vores kopper.

“Sukker, mælk?”

“Bare sort! Tak!”

Døden tog sin kaffe sort. Det kunne min mave godt nok ikke holde til, men Døden bekymrede sig nok ikke om mavepine.

“Ryger du?” kaldte Døden fra spisebordet. *De* havde opdaget det sorte askebæger.

Jeg trådte ind i spisestuen med to kopper kaffe. “Ikke i mange år.”

“Nå. Bare til gæster så?”

“Tjaae...” svarede jeg og lod det hænge i luften.

“Der er ikke så mange steder hvor man må ryge indenfor længere,” sagde de og lukkede den sag.

Jeg satte mig med kaffen og så Døden løfte sin til sit næsehul, som om de at dufte til den. De sad med koppen som et almindeligt menneske, dog uden nogensinde at tage en slurk af den.

Jeg pegede op på Dødens le og spurgte, “Skal du ikke snart til at have en opgradering? En John Deere for eksempel?”

“Livet er ikke blevet mindre,” svarede Døden. “Det kræver en forsigtig hånd.”

“Ja så,” sagde jeg og vidste ikke lige hvad ellers man skulle sige til det.

Jeg fyldte mælk og sukker i min kop, rørte rundt og drak.

#

Jeg drejede nøglen og skubbede døren åben ud til mit værksted. Min verden. Døden måtte gå på hug for komme under dørkarmen. Herude lå alt som var mit. Et støvet værksted, dårligt belyst af tykke, gule rør i loftet. Rundt omkring i værkstedet lå dynger af halvfærdige projekter.olieplettede bilmanualer, knækkede tømmerblyanter og stumper af rød elektriktape. Ting som havde hobet sig op over årene.

Døden pegede med en lang knogle på et gammelt, lyseblåt børnebadekar som stod monteret til gulv og væg med tynde tråde af spindelsvæv. På siden var engang et smilende gult ansigt, hvis ene øje for længst var løbet ned af kinden og havde trukket en god del af panden med.

“Det er du da ved at være lidt for stor til, er du ikke?”

“Jo,” sagde jeg. “Men mutti vaskede mig deri da jeg var en lille knejt. Jeg vaskede også Mille deri.”

“Mille?”

“Min datter,” sagde jeg og rettede ryggen. “Hun er revisor,” tilføjede jeg, nu med tommeltotterne fast monteret under bukseselerne. “Det er ikke så fornemt som det Karl-Johans datter laver, men det er satans hårdt arbejde.”

“Og en lang uddannelse,” tilbød Døden. “Hvor gammel er hun?”

“37 til oktober. Hendes søn er lige fyldt fire.” Man havde vel gjort det godt, når det kom til stykket. “Hm!” tilføjede jeg så Døden også vidste det.

“Går karet ikke videre til barnebarnet så?”

Jeg mærkede noget af luften sive ud og ryggen falde på plads igen. "Jeg tror de har badekar i deres lejlighed," svarede jeg.

Jeg så på det løbende øje og det halvkvalte smil. Karet var måske alligevel også for gammelt og for grimt til at nogen kunne få glæde af det nu.

"Det er da lidt af en skam," sagde de, og fik øje på noget andet.

Døden vendte sig mod den gamle Ford veteranbil som stod i bunden af værkstedet og lignede et monument fra en krig som alle havde glemt.

"Er du i gang med at renovere den?" spurgte Døden begejstret.

"Ja, det har snart været undervejs i ti år," sagde jeg. "Jeg tog mig god tid fordi jeg troede at jeg havde det, men nu kan det da næsten være lige meget."

"Hvordan kan det være?"

"Fordi den aldrig bliver færdig."

"Jeg tror ikke at jeg forstår."

Det forbavsede mig lidt at Døden skulle have svært ved at forestille sig at noget skulle slutte før tid.

"Nu kommer jeg jo aldrig ud at køre i den," sagde jeg.

"Hvorfor kører du ikke bare i den Hyundai som står ude foran?"

"Det er da ikke det samme! Den er *bare* til at køre i. Forden skulle jeg jo ud at *køre* i."

"Ah, jeg forstår det nu! Hyundaien er en John Deere og Forden er en klassisk le?"

"Ja," svarede jeg selvom jeg ikke var sikker på at det var *helt* rigtigt. "Og nu kan det være lige meget!"

"Jamen, nød du ikke at arbejde på den?"

"Jo, men den glæde går jo over, og hvad står jeg så tilbage med?"

"Minderne?"

"Det er jo ikke det samme. Jeg har brugt årevis på at samle en bil som aldrig bliver færdig. Jeg er da for fänden blevet snydt, er jeg ikke?"

"Der var jo ingen der bad dig om at gøre det. Du gjorde det fordi du havde lyst," sagde Døden og stak hovedet ind i et slankt skab som stod i hjørnet ved siden af Forden. "Ting går bare over," sagde de ind i skabet. Skabsdøren stod godt nok altid på klem, men de følte sig måske alligevel lidt for velkommen her. Da de kom ud igen, havde de en gammel, blød pakke Rød Prince i hånden og følte sig tydeligvis alt for velkommen nu. Døden fiskede en smøg ud af pakken og stak den mellem tænderne.

"Jeg troede ikke du røg," sagde Døden, men jeg kunne ikke svare. De lod som om de tog et hiv og askede smøgen. De stoppede midt i bevægelsen da de så hvad jeg havde set. At smøgen allerede var blevet røget halvvejs ned og siden skoddet. Så man kunne ryge den færdig senere, selvfølgelig. Døden så forlegent på mig og skubbede forsigtigt smøgen tilbage i pakken. De lagde den nænsomt tilbage på hylden og lukkede skabsdøren. Døden vente sig tilbage til mig og sagde lavmeldt,

"Det var meget uhøfligt. Det må du undskylde." Skabsdøren gled igen åben bag ham, som den havde gjort det i snart tyve år.

Denne gang skiftede Døden ikke emne med det samme igen. De stod bare og stirrede som om det var op til mig at bestemme hvad der skulle ske nu. Som om en piben havde fået en anden lyd. Det varede lidt for længe, før jeg fandt på noget at sige.

“Tager du dig også af fiskene?” sagde jeg og pegede på de to fiskestænger som stod under vinduet.

Døden fik beskeden og svarede, “Nej, det er en anden afdeling. Dyrene får ikke lige så meget ud af Evigheden som I gør, så deres afdeling foretrækker at... Øhm... Man kan sige at de har lidt mere af en *catch and release* tilgang til spørgsmålet.”

“Men de tager måske i ny og næ en fisk med hjem, alligevel?” spurgte jeg med et glimt i øjet.

“Tja. Ikke velvilligt.” Dødens tone var en kende fladere da de sagde, “Man kan ikke smide fisken tilbage i åen, hvis åen er tørret ud.”

“Jeg tror at du har tabt mig.”

“Det er sjældent at dyrearter uddør alene ved deres egen fortræffelighed.”

“Åh,” sagde jeg og sukkede.

“Der er to stænger,” sagde Døden, i sin sædvanlige tone igen. “En til hver hånd?”

Det var da utroligt som Døden kunne skifte humør. Jeg svarede, “Nej nej, jeg plejede at fiske med Milles mand, Jonas.”

“Er det en disciplin som er gået i arv?”

“Nej, det var faktisk Jonas som lærte mig det, for nok seks år siden nu.”

“Men I tager ikke ud sammen mere?”

“Ikke siden Jonas fik sit nye job. Han har så meget at se til nu.”

“Nå,” sagde Døden og satte sig på hug. De nærstuderede stængerne, dog uden at røre.

“Jeg tror at de var bange for at jeg skulle blive for ensom, så Mille lokkede ham til at ringe,” sagde jeg.

“Det var da meget betænksomt,” svarede Døden.

“Og ydmygende.”

“At få hjælp?”

“At have brug for det,” sagde jeg. “Det er også lige meget. Han ringer alligevel ikke rigtigt mere.”

“Nå,” sagde Døden igen. “Måske har han brug for at *du* ringer denne gang?”

“Tja, det kan der måske være noget om.”

Jeg forstod ikke helt hvad det forslag skulle hjælpe. Det var vel for sent at lave aftaler nu når Døden allerede var mødt op. Jeg tog en fiskestang i hver hånd og sagde til Døden, “Hjælper du med at løfte? Jeg vil gerne have dem her med.”

“Skal vi ud at fiske?” spurgte Døden kækt.

“Nej med til den... Til den anden side, du ved.”

“Åh. Jeg er bange for at man må ikke få noget med over på den anden side.”

“Vent, ingenting? Ingenting overhovedet?”

Døden tænkte over spørgsmålet i et øjeblik, før han svarede, “I gamle dage plejede vi at tage imod oboler til at betale for færgeturen, men nu til dags går den slags bare ind over skat.”

“Nå” sagde jeg og lagde stængerne fra mig igen. Jeg mærkede en tynd nål af smerte bide sig op gennem min ryg. Jeg mumlede, “Der er alligevel heller ingen som går rundt med kontanter længere.” I virkeligheden var jeg lidt skuffet. Jeg forstod ikke rigtigt hvordan den virkede, den her døds-ting. Blev

man bare sejlet over, spliterravende nøgen uden nogen af de ting som man havde brugt hele livet på at samle sammen? Det virkede ikke helt retfærdigt.

“Det virker ikke helt retfærdigt,” sagde jeg.

“At betale det over skat?” spurgte Døden en smule forvirret. “Jeg tænker da at det er mest retfærdigt overfor dem som ikke kan undvære så mange oboler.”

“Hold op,” snappede jeg. En lille uretfærdighed gav vej til en lille vrede, som sleb tænderne på det næste jeg sagde: “Du ved godt hvad jeg mener.”

Dødens bevægelser var kortere og mere abrupte da de rejste sig op igen. De to tomme huller så direkte ind i mine øjne. Døden var større, som en skygge der bredte sig unaturligt ud i midten rummet. Det var tydeligt at de ikke værdsatte den tone. Hvad skulle det også hjælpe? Døden var et ustandseligt naturfænomen, om de ville det eller ej. Jeg kunne godt skælde dem ud, men de havde ikke lavet reglerne. De arbejdede her bare. Og så var man vel også opdraget høflig. Jeg undskyldte med hænderne og forsøgte at forklare:

“Det er bare... Bare...”

Mere fik jeg ikke fremstammet. I stedet fiskede jeg med hænderne efter de rette ord. De kom ikke. For mit indre øje så jeg en livstid brugt på at arbejde, spise og sove så jeg kunne samle kræfter til at arbejde. Med penge som en smal belønning og hvad penge kunne købe som en endnu smallere belønning, virkede alt denne tid bare en smule... Spildt. Men det var ikke bare dét. Det var også alle de tanker som var gået til at forestille sig alle de ting jeg skulle. Alle de tanker. Alle mine vågne timer dedikeret til et ingenting-mål og alle mine sovende timer dedikeret til at forberede mig på de vågne. Jeg ærgrede mig over hver gang jeg havde sagt *den dag jeg vinder i lotto*, akkurat som min mor havde sagt det. Hun spillede ikke engang lotto. Jeg ærgrede mig over alle de gange jeg *ikke* ringede til Mille. Men jeg var også vred. Her stod jeg foran Døden og indså at jeg var blevet taget ved næsen. At jeg var blevet lokket til at spilde så meget tid på så lidt. At jeg var blevet lokket til at tro at jeg var en byrde for dem som ville mig det bedste. Jeg var blevet snydt til at snyde mig selv for andre og snyde andre for mig. Og dybest i mig sad det mindste væsen og drømte om at Døden havde taget mig med inden jeg kunne nå at opdage det. Men hvordan skulle jeg nogensinde fange og sige alt det? Jeg kunne ikke. I stedet sagde jeg, mindre end en tånegl og tungere end et fragtskib:

“Men... Hvad... Det hele?”

Jeg syntes at Dødens skuldre faldt en smule, som om spændingen forsvandt fra muskler de selvfølgelig ikke havde. Jeg forstod ikke helt hvad der foregik under kutten. De svarede:

“Tiden er gået og pengene er brugt.”

Døden lod svaret hænge i luften i lidt tid, som om der var en større mening som jeg skulle fange. Hvis det var tilfældet, så fangede jeg den i hvert fald ikke. Allerede mere kæk igen, tilføjede Døden:

“Heldigvis får du heller ikke udestående gæld med.”

“Det var da altid noget,” svarede jeg, men jeg syntes alligevel at det burde være det mindste man kunne forvente. Vi gik rundt i værkstedet hver for sig, mens jeg prøvede at vokse mig stor igen. Ved siden af en lille Lego-figur som Milles søn, Benjamin, havde givet mig, lå en køleskabsmagnet med et billede af jorden og ordene ‘Earth, you don’t have to be crazy to live here, but it helps,’ printet foran. Mille havde sagt at den var kikset, men jeg havde aldrig helt forstået hvorfor. Døden holdt den op foran sit kranie. De lød eftertænksom i tonen da de sagde:

“I plejede ikke at gå så meget op i jeres ting.” Døden stoppede min køleskabsmagnet i lommen. De pillede et ur ned fra væggen. Det var ikke kommet forbi middag i snart to år. “Men det er ikke kun jeres egen skyld,” sagde de med et suk og vendte uret om. Uden overhovedet at se på mig, pillede Døden to flade AA batterier ud af bagsiden, bankede dem ned i bordet en efter en og stoppede dem ind mellem kuttens sorte folder. Jeg sagde ikke noget til det. De havde nok mere brug for dem end jeg havde.

Endnu et stik i ryggen gjorde det klart at jeg var færdig med at vade rundt i mine flade sutter. Jeg trak en havestol frem og satte mig. Døden fulgte trop. Fra stolen kunne jeg stadig nå Tuborg kassen så jeg fiskede to flasker op og knappede kapslerne af. Døden tog imod, selvom jeg vidste at de ikke ville drikke noget af den. Det er almindelig høflighed at tilbyde alligevel. Jeg behøvede vel egentlig heller ikke at bestemme hvad gæsterne gjorde med øllen når først de havde fået den.

Der sad vi så og så på løvet falde udenfor den åbne port. Flaskekapslerne lå på det beskidte betongulv, bukket på midten og ikke til ret meget mere.

“Hvem rydder egentlig op bagefter?” spurgte jeg Døden.

“Det er faktisk lidt ironisk.”

“Hvad?”

“I får altid at vide at I skal rydde op efter jer selv, men i sidste ende så er det jeres venner og familie som rydder op efter jer.”

“Det var det jeg var bange for. Det er et frygteligt rod efterlade dem, synes du ikke?”

Døden så sige omkring og sagde, “Ikke rigtigt. Der ligger papir fra McDonalds og marcipanbrød hist og her som du kunne rydde-,” de tøvede kort. “Ved nærmere eftertanke, lad være med det.”

“Men det er da pinligt. Tænk på det grimme badekar, eller bilmanualerne for alle de biler som jeg ikke har længere,” sagde jeg. Døden så på mig med de dybe huller. Jeg fortsatte, igen et lille væsen, “jeg har en samling af *meget* pinlige digte som jeg skrev i mine tyvere. De ligger i en eller anden skuffe et sted.” De tomme huller virkede nærmest sympatiske nu.

Døden sukkede og sagde, “Din død er ikke noget der sker for dig. Det er noget der sker for dem som elsker dig. De får aldrig lov til at se dig igen. Det værste der kunne ske. En dag går det måske op for dem at du ikke er gået nogen steder, at du aldrig helt går væk. Men indtil da, er deres eneste trøst at se tegnene på at du var der. At rydde op efter dig. Lad være at snyde dem for det.”

Vi sad i lang tid og så på løvene bagefter. Jeg tænkte på Mille og Jonas og Benjamin. På min mor som var væk men ikke gået nogen steder. På hvordan mit hjem ville være uden mig i det. På hvad jeg ville efterlade. På hvad jeg ville finde igen...

“Hvordan har hun det?” spurgte jeg endelig.

Døden svarede ikke med det samme. Efter lidt tid sagde de, “Jeg tror hun har det godt.”

“Tror du? Er det ikke noget man kan spørge om?”

“Tjaa, tingene er lidt anderledes på den anden side. Folk er... De er alt hvad de er hele tiden. Giver det mening?”

“Ikke rigtigt,” sagde jeg og forsøgte ikke at lyde alt for skuffet. Det var jo ikke Dødens skyld at det forholdt sig sådan. Det gik jeg i hvert fald ikke ud fra. Efter et stykke tid rømnede Døden sig og sagde, “Hun siger ligesom de andre gør.”

“Hvad?”

“At livet er spildt på de levende.”

Det var efterhånden så mange år siden at jeg blev i tvivl, om det egentlig lød som noget hun kunne finde på at sige. Det ville til gengæld være en underlig ting at lyve om.

Pludselig gav Døden et lille spjæt som om de havde gennemskuet løsningen til et krydsord. De vendte kraniet mod mig og sagde, “Hun skælder også ud over at hun ikke fik sine smøger med.”

Det tog et lille øjeblik før den landede. Jeg spyttede en slurk øl ud som en tyk sky, klappede mig selv på låret og brølede, “det lyder fanme rigtigt nok!”

Vi grinte af det, mig med hele brystet og Døden med alle tænderne.

#

Døden tog sin le ned fra knagerækken og åbnede yderdøren. *Så er det nu*, tænkte jeg. Jeg troede egentlig at jeg var klar, men pludselig stod jeg og blev bange. Jeg tror at jeg var okay med at forlade verdenen, men ikke med alt det som jeg forlader i den. Det kunne ikke være rigtigt at jeg bare sådan *stoppede* med at være uden videre. Det her var måske sidste chance så jeg løb risikoen af at spørge,

“Øhm... Kan jeg nå at ringe lidt rundt? Til Mille og Jonas?” Jeg stod og stirrede på mine fødder. Det var ikke nemt at bede et ustoppeligt naturfænomen om lov til at bøje reglerne, men jeg ville nok ikke få en chance igen senere. “Lige sig hej og farvel en gang? Også til Benjamin, du ved?”

Døden stirrede på mig et øjeblik, før de sagde, “Klokken er kun kvart i tolv.” De lød forvirret. “Så tidligt går de da ikke i seng, gør de?”

“Jamen,” fik jeg fremstammede. “Jeg er her jo ikke i morgen.”

“Nå, hvor skal du hen?”

“Je-... Du...”

Det tog et øjeblik før Døden forstod. De tabte næsten leen da de skød hænderne frem i undskyldning og sagde, “Undskyld, undskyld, undskyld! Jeg glemmer *altid* at sige hvad jeg kommer for.”

Jeg så lamslået på Døden.

“Jeg er her for klokken,” sagde de.

Min mund var knastør.

De stak hånden ud og trykkede på dørklokken. Den satte sig fast som sædvanlig. De gav den et smølfespark så knappen sprang ud igen.

“Jeg fik at vide at den var helt færdig, men det passer da ikke,” Sagde de. “Skal jeg tage den med alligevel?”

“Jeg tror ikke helt at jeg forstår.”

“Nå ja, vi har fået ny overenskomst. Jeg tager mig også af døde ting nu,” sagde Døden. “Det er vist nok af miljøhensyn, men jeg synes også at det er vigtigt at nogen tager sig af dem. Jeg tror at der er mere af jer i jeres ting, end der er jeres ting er i jer.”

“Øhh,” trak jeg. “Jeg tror ikke, øh... Jeg fik vist ikke lige det sidste med.”

“Det er heller ikke så vigtigt,” sagde Døden og viftede det væk med hånden. “Skal jeg tage dørklokken med?”

Jeg... Hmm...” Jeg forsøgte at samle mig lidt igen. Det er jo ikke hver dag man finder ud af at

man *ikke* skal dø.

“Den har da et par gode år mere i sig, har den ikke?” spurgte Døden.

Jeg nikkede forsigtigt.

“Okay,” sagde de og støttede sig op af leen. “Så må jeg hellere se at komme videre. Tak for god sludder, det var hyggeligt!”

“Hov vent! Jeg har noget andet du kan tage med,” sagde jeg, og løb ud i værkstedet igen.

Jeg kom tilbage med den bløde pakke Rød Prince. Døden så ned i pakken og nikkede.

“Til Mona,” sagde jeg stakåndet, “sig at jeg sav-... sig at at jeg nok skal tage nogen flere med når det er min tur.”

Døden så kort på smøgerne inden de sagde, “Det skal jeg nok,” og vendte sig om for at gå.

Da Døden var gået jeg satte mig ved spisebordet, og fiskede den halve smøg op af min bukselomme. Jeg tændte den med en grillighter og lagde den i modsatte side af det sorte askebæger. Jeg fandt min telefon frem og trykkede Milles nummer.

“Hej får! Jeg sad faktisk lige og tænkte på at ringe.”

“Nå, det var da meget dejligt min skat. Jeg ville bare høre hvordan det gik hos jer,” sagde jeg.

Smøgen sad i aksebægeret og røg sig selv.